

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ ПЯТЬ ЦЕНТИВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ АМЕРИКИ. ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свобода”: BERgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BERgen 4-1016. 4-0807. THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

СТЕЙТОВИЙ СЕНАТОР УКРАЇНСЬКОГО ПОХОДЖЕННЯ

САВТ БЕНТ (Індіана). — В часі минулих загальних виборів вийшов до стейтового сенату в Індіні ще один американець українського походження, адвокат **Джан Гонас**. Родичі **Джана Гонаса** є українсько-лемківського походження і є членами Українського Народного Союзу. Вони живуть в Оліфанті, Па. **Джан Гонас** був вже передтим, в 1936 р., вибраний до стейтової легіслятури як асемблемен. Опісля був окружним прокуратором. В останніх виборах він дістав більшість з 10,000 голосів над своїм противником і став стейтовим сенатором.

ТАВРУЄ АМЕРИКАНСЬКИХ „ІКРОЇДІВ”. **ВЕСТМІНСТЕР** (Мериленд). — Професор **Торнінг**, декан соціологічних наук в каледжу св. Марії, виголосив до студентів промову і в ній сказав, що але поступають ті американські політичні кола, які наважують приятельські зносини з Советами і хочуть перетягнути Совети на демократичний бік. Нема більшої помилки як та, що Совети можуть принести якусь користь демократіям. З цього може тільки вийти велика шкода, бо ж кожному відомо, що Совети це найбільш деспотична країна. Як можна притягати її до спілки в тій війні, яка нби ведеться в ім'я демократії? — питав проф. **Торнінг**. Він дослівно сказав: „Я таврую нове зближення з Советською Росією і з Сталіном. Це кнпий зо справедливості й обиди пам'яті тих, яких у варварський спосіб помордувало ГПУ”. Проф. **Торнінг** цю промову виголосив з нагоди чисельних відвідин советського балу в Вашингтоні, влаштованого советським амбасадором **Уманським**. Як подали газети, цього року далеко більше дипломатів і дам відвідало цей бал, ніж у минулого року.

ПОЛЬСЬКИЙ АМБАСАДОР ПОТОЦЬКИЙ УСТУПАЄ. **ВАШІНГТОН**. — Польський амбасадор **граф Потоцький** зрештучував зо свого дипломатичного посту. Він не подав причин, як теж не заповів, що буде далі робити. На його місце польський уряд, що тепер перебуває у Лондоні вишле іншого амбасадора, якого американський уряд признає на рівні з попереднім.

КОНВЕНЦІЯ К.П.О. **ВАШІНГТОН**. — Наступного тижня відбудеться в Атлантик Сіті, Н. Дж., річна конвенція Конгресу Промислових Організацій, головою якого є **Джан Луїс**. Вже тепер **Джан Луїс** позначував різні комісії. Замітне те, що більшість у тих комісіях творять його найближчі прихильники з вуглекопної юнії, а також ліві елементи, які не дуже його критичували за його промову в користь **Вилкого**, а навіть його обороняли. З цього дехто заключає, що ці комісії не допустять до того, щоб **Джан Луїс** уступив з головства, а колиб навіть уступив, то його повноно виберуть. Однак дивним є те, що **Луїс** сам нби схиляється до того, щоб вибрати на його місце **Філіппа Морея**, до якого прихильно відносяться „праві” елементи в К.П.О.

КЕНЕДІ ВІДРІКАЄТЬСЯ ІНТЕРВ'Ю. **НЬО ЙОРК**. — Амбасадор **Джозеф Кенеді**, який приїхав з Лондону до дому на вакації, тепер прилюдно оголосив, що його розмова з журналістом **Луїсом Лайенсом** з „Бостон Глоб”, яку онублікував згаданий журналіст, є викривлена і не відповідає дійсності. Згаданий журналіст написав, що **Кенеді** сказав йому, що Англія вже майже побита, що в Англії суспільний устрій котиться скорим темпом до націонал-соціалізму, подібного до того, що є в Німеччині й що взагалі, приїшов на світі кінець демократіям в тім і американській. **Кенеді** казав, що він цього не казав; а коли й говорив, то не в тім дусі. Взагалі, казав **Кенеді**, **Лайенс** опублікував те інтерв'ю, про яке зобов'язався нічого не писати.

ЖИДИ ШИРО ПРАЦЮЮТЬ ДЛЯ ПАЛЕСТИНИ. **СТ. ЛУІС**. — На жидівській національній конференції делегати ухвалили зібрати наступного року суму шести мільонів доларів на поміч Палестині й на створення там жидівської національної держави. Ці гроші в головній мірі підуть на викуп землі від місцевих арабів яка то земля, як говорили делегати, є невідривною власністю жидівського народу.

САБОТАЖІ В КОРАБЕЛЬНИХ ДОКАХ. **СІЕТЛ**. — В місцевих корабельних доках відкрито в останніх часах п'ять випадків саботажів. Тими саботажми занялась місцева поліція, а також агенти федерального бюро інвестицій.

БУРЯ ПО АМЕРИЦІ. **ВАШІНГТОН**. — По цілій Америці шаліла буря в останніх двох днях. З витком східної полоси в центрально-північній частині запанували великі морози, получені з вітрами і снігом. Згинуло 28 осіб, а шкоди є на мільони. Дуже потерпіло **Шікаго**.

ПОВИБОРЧА ПРОМОВА ВЕНДЕЛА ВІЛКОГО

Вендел Вилкі, побитий республіканський президентський кандидат, виголосив минулого понеділка вечором заповіднену промову, в якій сказав своїм політичним прихильникам, які віддали на нього голоси, що далі робити. **Вилкі** сказав, що тепер маємо вибраного президента і біля нього ціла нація мусить зеднатись в цілі корисної будучої роботи. Під оглядом закордонної політики і зброєння не повинно бути серед американського загалу жадних роздвоєнь.

Проте в нинішніх часах уряд мусить мати льоялну, але виразну опозицію, щоб під напором певних суспільних течій не зближався до точки, в якій грозить диктатура, говорив **Вилкі**. Цю опозицію мусять створити всі ті, що піддержували його в минулих виборах. Але та опозиція, найвиразніше підкреслив **Вилкі**, не сміє мати на увазі нічиїх персональних цілей, зокрема не сміє мати жадних партійних цілей. Це не має бути опозиція, яка з засади протівиться всьому, що робить теперішня адміністрація, тому, мовляв, бо та адміністрація належить до іншої партії. Такої опозиції треба вистерігатись. Всі республіканці і ті демократи, що голосували за **Вилкім**, казав побитий республіканський кандидат, повинні воюни співпрашувати з урядом і бажати йому найкращих успіхів, в таких питаннях, які є дійсно корисні для нації. Зате вони повинні ставити розважний, але рішучий опір адміністрації, коли вона буде присвоювати для себе чимраз більше прав, коли буде обмежувати суспільні свободи та буде запроваджувати „регіментований” устрій.

Вилкі довше зупинився над фінансовою справою Америки та казав, що ось в ділянці народних фінансів ціла нація мусить пильно слідкувати за тим, що робить уряд, бо Америці цілком поважно грозить інфляція, а з нею руїна середніх і нижчих клас, які увесь свій маєток зложили в банкові ощадності та в асигураційні поліси. З інфляцією пропадуть також всі ті суспільні забезпечення, що їх здобуло в останніх роках робітництво. **Вилкі** подавав заради, як проти інфляції боротись.

ГРАТУЛЯЦІЇ ВІЛКОМУ

Промова **Вендела Вилкого** викликала широкий відгомін по Америці. Не лиш республіканці, але й демократи, а серед них діючий ньюйорський губернатор **Поветі**, та декілька демократичних сенаторів, назвали цю промову „патріотичною”.

ІТАЛІЙЦІ У ЗАГАЛЬНІМ ВІДСТУПІ В ГРЕЦІЇ, ДОНОСЯТЬ З АТЕН

Італійські воєнні комунікати поминають майже цілковитою мовчанкою воєнні події в Греції. Зате грецькі комунікати подають, що втравді в Альбанії пробують італійські війська перейти в наступ, але зате на всіх інших фронтах, себто на боевій лінії, що довга на яких 100 миль, італійська армія знаходиться в стані повного розкладу і всюди відступає. Американські кореспонденти стверджують, що в італійських рядах паніка, яку збільшують бомбардування британських летунів. Далі кажуть, що командант італійських сил, генерал **Солду**, зарядив загальний відступ, щоб перевести цілковиту реорганізацію боевих сил.

ДЕНЬ 11. ЛИСТОПАДУ В ЛОНДОНІ

Точно в годині 11., себто в тій самій, коли 11. листопада 1918 року заключено примиря між альянтами і центральними державами, розпочали німецькі летуни денне бомбардування британської столиці. Та, як виходить з британського комунікату, дорого це оплатили.

ІТАЛІЙСЬКІ НИЩИЛИНИКИ В АНГЛІЇ

Британський воєнний комунікат стверджує, що в налеті на Англію, що відбувся 11. листопада, взяв участь „бувший союзник Великої Британії”. Відноситься це до Італії. Комунікат подає, що італійські бомбовози намагались перелетіти усте Тамізи та дістатись до Лондону. В повітрі прийшло до завзятої боротьби, наслідком якої зістрілено 13 італійських нищилиників. Більшість італійських летунів, як каже комунікат, згинула, а решта попала в британський полон.

ШУКАЛИ ЗА МОЛЮТОВИМ, БОМБАРДУЮЧИ ДАНЦІГ

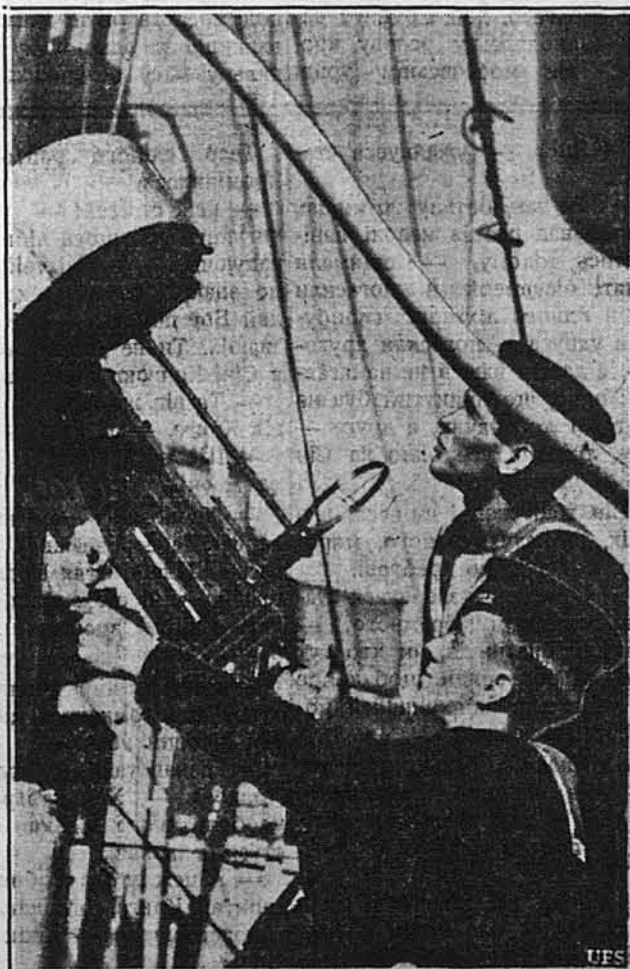
Британські летуни перелетіли яких 2,000 миль, щоб могли бомбардувати Данціг, зокрема залізничну стацію, бо надіялось, що туди переїжджатиме советська делегация, на чолі з советським прем'єром **Вячеславом Молотовим**, що те іде на наради до Берліна.

НІМЦІ ПРО ДАЛЬШІ ЗАТОПЛЕННЯ

Німецька преса подає, що затоплено 5 кораблів, а три ушкоджені. Всі вони були частиною конвою, заатакованого німецькими летунами.

ХОЧУТЬ ПОПРАВИТИ ВІДНОСИНИ

ТОКІО. — Японія мабуть таки хоче поліпшити своє відношення до Злучених Держав, коли вислає до Вашингтону на пост амбасадора дуже визначну особу, адмірала **Номуру**, що кінчив воєнну морську школу в Анаполісі і є одним з тих, що їх вважають симпатичними Злученим Держав.

КОЛИСЬ НАЛЕЖАЛИ ДО АМЕРИКАНЦІВ. — Англійські гарматчики на одному з 50 воєнних кораблів, що їх Америка віддала Англії, оглядають американську гармату для боротьби проти літаків.

АНГЛІЯ ДЕЩО ОХОЛОЛА В СВОЇХ НАДІЯХ НА СОВЕТИ

ЛОНДОН. — Приїзд советського прем'єра й комісара заграничних справ **В. Молотова** до Берліна на наради в справі затіснення економічного й політичного зв'язку Советів з державами „осі”, було холодною водою, вилитою на голови тих британських політиків, що до останньої хвили вперто вмовляли Британію, що вона перетягне Совети на свою сторону. Між тими політиками є й англійські міністри, тому вже говорять, що наступлять нові зміни в міністерстві. Уже тепер усі загально переконані, що Англії годі сподіватись добра з советсько-німецьких переговорів, що відбудуться в Берліні, а навпаки, треба надіятись нових клопотів. Так виглядає, кажуть в Лондоні, що Совети можуть бути тепер рійно настроєні, але певне, що їх симпатії не є про-бритійські. Усе те може мати згодом далекосяглі політичні наслідки.

ЗАПОВІДАЮТЬ ТРИДЕНВНУ КОНФЕРЕНЦІЮ

БЕРЛІН. — В часі, коли советський прем'єр доїжджає до Берліна, не проголошеного ніякого офіційного звітлення про нові советсько-німецькі переговори, а тільки зазначено, що вони „дуже важні”. Зате преса пише, що підчас тих переговорів будуть вимінені погляди щодо цілого ряду ріжних політичних і економічних справ. **Молотов** остане мабуть у Берліні три дні, а ріжні знавці певно радитимуть довше. Нема згадки про те, чи в нарадах возьмуть участь представники Японії й Італії. Але американський кореспондент догадується, що не є виключена там розмова на тему військового союзу Японії з державами „осі”. Преса ще пише, що світ переходить основні переміни, та що твориться могутий „європейсько-азійський блок”, який заповідает „новий порядок” для Азії й Європи. І це буде предметом розмов.

Америка мусить погодитись з дійсністю

Таке заповідає „Франкфуртер Цайтунг”. А має на думці „новий порядок”, себто той, що тепер творять держави „осі” разом з Советами і Японією.

АВТОМАТИЧНО ОБХОДИТЬ ТЕЖ І ІТАЛІЮ

РИМ. — Італійська преса, заповідаючи, що наради в Берліні будуть великим розчаруванням для Англії, підкресляє, що те, що буде ухвалене в німецькій столиці, буде автоматично обов'язуючим і для Італії.

ЗЕМЛЕТРУС В УКРАЇНІ

МОСКВА. — Советська „Правда” подає, що землетрус, що навістив Румунію, дався в знаки теж й Україні. Дещо потерпіли такі українські міста як Київ, Харків, Полтава й Одеса. Потерпіли теж і Чернівці на Буковині. А також і Басарабія мала шкоду.

ПОТРЯСЕННЯ ПОВТОРИЛИСЬ

БУКАРЕШТ. — Нещастя, якого дізнала Румунія від землетрусу, збільшилось через нові потрясення.

ПОЛЬЩА І ЧЕХОСЛОВАЧЧИНА В ЗГОДІ

ЛОНДОН. — Визнані Англією уряди Польщі й Чехословаччини видали заяви, якими стверджують, що вони вже усунули „раз назавжди” всі непорозуміння, які існували між тими державами у минулому, зліквідували справу **Тешина** й її подібні, та прийшли до порозуміння щодо союзу, який існуватиме між тими двома державами в будучині. Ось той союз має бути „демократичним новим порядком” в Європі, що має вказувати той шлях, яким має піти „нова Європа”. Союз має мати політичний і економічний характер. Заяву проголошено в День Примиря, який вважається днем відродження польської держави. Кажуть, що Велика Британія попірає цей союз і тим дає до зрозуміння, що вона хоче в подібний спосіб розв'язувати й інші справи в Європі. Союз має означати знесення цлових границь, спільну монетарну систему, виміну товарів і залізничу єдність. Та обидві держави матимуть надалі своїх окремих президентів, окремі парламенти й окрему армію, але буде одна спільна військова команда й одна спільна загранична політика.

ДЕ ГОЛЬ МАЄ УСПІХ

ЛОНДОН. — Преса подає, що воєнні сили ген. де **Голя** заняли **Лібревіль**, столицю **Габону**, що є французькою колонією над рівником в Африці. Французький уряд в **Віші** є цілком відтятий від комунікації з губернатором в **Лібревіль**.

ФРАНЦУЗЬКЕ „ПРИМИР'Я”

ВІШІ. — Як маршал **Петен** входив до катедр на Богослуження в пам'ять погиблих з нагоди „Свята Примир'я”, то нарід, що ждав на нього біля церкви, повитав його співом французького революційного гімну, себто „Марселезою”. Це свято нагадує французам мільон і пів погиблих у минулій світовій війні, а також і 90,000 французьких воєнків, що погинули в останній війні.

"СВОБОДА" (UKRAINIAN DAILY)

FOUNDED 1893.

Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays
by the Ukrainian Press and Book Company, Inc.
at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J.
on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103
of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Письмовий текст оголошення має бути в адміністрації 48 годин перед
появою числа, в котрім оголошувач хоче мати своє оголошення.

За оголошення редакції не відповідає.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

3 Канаді належить посылати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Тел. "Свободи": BErgen 4-0237 — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016.
4-0807.

Адреса: "СВОБОДА", P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

ЩЕ Є ШІСТЬ ТИЖНІВ

Живемо в часі великих подій і великої боротьби, коли то важитися доля навіть найбільшої імперії. Усе те нас займає, за всім тим ми щоденно слідкуємо. І то ще й тому, що життя цього краю є тісно зв'язане з усім тим, що діється в світі. Та не зважаючи на те, день за днем виконуємо систематично ще й свою щоденну роботу. Ось ту, що на перший погляд маловажна і дрібна, але без якої однаке не можна обійтись, коли хочемо жити життям упорядкованим, передбачаючим. Те саме відноситься і до нашого громадського життя. А теж до життя таких організацій як наш Український Народний Союз.

Це правда що місяць за місяцем фінанси У. Н. Союзу ідуть вгору. І нові члени прибувають до Союзу. Та це є для У. Н. Союзу тільки "рутина", що вказує нашому громадянству, що так повинно достійно бути, щоб ми могли природно розвиватись. Але так є, що американсько-українське життя не може розвиватись цілком звичайним природним способом, бо має до побороення незвичайні перешкоди. Ось тому У. Н. Союз влаштовує час від часу спеціальні кампанії для приєднання нових членів, щоб при допомозі тих кампаній надолужити те, чого не можна осягнути звичайною дорогою. Ось такою є теж і та передконвенційна кампанія У. Н. Союзу, що тепер ведеться, а на яку хочемо звернути окрему увагу.

Тому чотири роки ми писали на тому самому місці про подібну передконвенційну кампанію. Тоді, як пригадуємо собі, збільшився У. Н. Союз за останні два місяці кампанії на 700 членів. А що тепер маємо ще 6 тижнів до закінчення теперішньої передконвенційної кампанії, то думаємо, що ми не повинні вийти тим разом гірше від минулої передконвенційної кампанії. Навпаки є всі дані припускати, що тепер буде краще, та що У. Н. Союз стане перед новою конвенцією сильно скріпленій, виказуючи поважний зріст у членстві й фінансах.

Пам'ятаймо, що теперішні критичні часи вимагають того, щоб наше громадянство було зорганізоване в такій солідній установі як У. Н. Союз. Маймо на увазі, що бути членом У. Н. Союзу, це значить бути забезпеченим матеріально, а також й ідейно. Це значить бути членом інституції, що гуртує людський матеріал, що є дисциплінований, ідейний, релігійний моральний і щиро відданий американській землі. Це значить бути членом народної установи, яка завжди мала й далі має тепле й щире серце для Рідного Краю, для поневоленого українського народу в Європі. Ось тому і прийняти когось до цієї інституції, значить зробити справжнє добре діло як для тої особи, яку ми притягнули, так і для американської й української справи. Тому поможіть теперішній кампанії. Поможіть добрій справі й придбаймо У. Н. Союзови нових членів і членок. А зокрема віддаймо йому свої діти. За шість тижнів ще можна багато зробити. Тільки треба хотіти.

СОВЕТСЬКІ НАМАГАННЯ І ПЕРСПЕКТИВИ

(Надіслане з Європи).

Советам приходить ще раз вибрати, з ким іти. З німецького й італійського боку запевняють Совети, що ризикниці „супільних світоглядів“ ані трохи не стоїть на перешкоді до спільності політичних, господарських та інших інтересів. Але ці переконувачі заспокоюють очевидно дуже мало кремлівських можновладців. Вони розуміють дуже добре, що „спільність інтересів“ існує лише доти, доки і одна і друга держава є в стані належно свої інтереси боронити. Не менше того розуміють вони, що інтереси московського хизацтва боронити не червона армія, а війна поміж державами „осі“ й Великобританією. Привиність німецького війська в Румунії й можливість втягнення Туреччини до війни становить московський уряд перед примусом вибрати „ломж старою приязню до Анкари і досить новою приязню до Берліна і Риму. А тому, що страх Москви перед Берліном ще значно більший ніж її лют, вгадати вибір Кремля не тяжко.

Завважимо, що советські залоги скріплено до найбільшій міри не лише вздовж цілого західного кордону, а й в Басарабії, і на північному заході, де відбулися недавно невдачі в околицях Ленінграду. Московський уряд намагається теж разом з тим скріпити свій внутрішній фронт. Советська преса товче при кожній нагоді про небезпеки „буржуазного оточення“ для Советського Союзу і закликає „працівне населення“ підносити виробництво і бути готовими до оборони „соціалістичної батьківщини“. Але ці заклики є справжнім голосом в пустині. Статистичні викази самого московського уряду, зладжені очевидно з відомим советським „оптимізмом“, доводять якраз, що поза збільшенням на кілька відсотків виробництва в деяких галузях важкого промислу все інше лишилось, як і раніше.

Московский уряд тримає змобілізовані від початку сучасної війни чисельно дуже поважні збройні сили, але він не спромігся перевести господарської мобілізації населення, на якій має триматися змобілізоване військо. Воєнна мобілізація, яка не опирається на відповідній мобілізації цивільного населення, варта дуже небагато, хоч і руйнує саму господарську основу країни. На московським уряді

мститься невіддільна господарка та визиск, спеціально чужонаціональних земель, допроваджені вже перед війною до крайнього ступня. Заклики советської преси і радія до патріотизму населення стоять в різкій противенстві до примусових засобів та кар, що загрожують не лише звичайним робітникам та колхозникам, а й директорам промислових підприємств, і головам колхозів, і навіть самим большевицьким місцевим достоянням. Ця мішанина переконувачів і погроз в советській пресі викликає комічне враження. Погрози справді ніби спрямовано лише проти „знижачої меншости всіх працівників, проти „лінохів, нероб, гультаїв, летунів та інших порушників працівної карності“; ті на кожний такий „закон“, повний нових нелюдських дриписів і загроз в разі їх невиконання, „переважаюча більшість порядних працівників“ відповідає справжньою повинною подяку уряду, „що у вільняє советські підприємства від зграї галапасів“, та урочистих приречень більшість видайність праці і зменшити кошти виробництва. По кожним таким „законі“ советська преса заявляє бундючно, що тепер нарешті створено „всі потрібні умовини для піднесення советського виробництва“; для більшої переконливості подається навіть протягом кількох тижнів чи місяців статистичні викази, що мають унагляднювати це „піднесення“. Але по впливі відносно дуже короткого часу виступають знов невмирущі „нероби, лінохи і порушники карності“ і з'являються нові „закони“, що мають їх „остаточно“ знищити.

Повстає питання, чому ж в „буржуазних“ державах нема на підприємствах „галапасів виробництва“, чому там не видається спеціальних „законів проти „знижачої меншости“ робітництва, які можуть лише ображати людську гідність переважаючої більшости; чому там можлива справжня мобілізація не лише армії, а й цілого населення, всіх моральних і матеріальних сил і засобів нації. Лише тому, що в цих державах живуть нації, які творять закони не для більшости і не для меншости, але для всіх однаково.

Намагання московського провладу перетворити московську визиску в одноцілну національну масу остількиж старі

як і сама держава. Ці намагання сучасного большевицького уряду в засаді нічим не різняються від намагань царського уряду. Як попередній так і сучасний уряд намагається цілковитою одноманітністю господарської, суспільної та політичної структури всіх ріжнонаціональних частин держави стерти, знищити і замазати всі національні ріжниці та противенства поміж мовними та поневоленними націями. Не асиміляція цих націй москвинами має служити інтернаціональному комунізму і світовій революції, а навпаки, „комунізм“ в межах СССР має повернути ціле населення СССР в одноцілну московську масу. „Світовій революції“ московський уряд не вагаючись „зрадив“, чи властиво просто виявив брехливість большевицької демагогії в Європі, що служила завжди лише інтересам московського імперіалізму, підпорядкувавшись цілком німецькому провладу. Плянів змозкочення СССР не лише не покинув, а переводить їх з найбільшою брутальністю.

Але тоді, як московському урядові пощастило з німецькою ласки не лише здобути майже все, що втратив царський уряд наслідком поразки в світовій війні, а навіть і більше того, західно-українські землі, то в межах самого СССР намагаються даремно кремлівські можновладці повернути відносини до поневоленних націй, які панували в старій Росії. Московські досягнення поза межами СССР стоять таким чином в різкій противенстві до московських поразок на внутрішнім фронті. Коли московські можновладці сподівалися, що прилучення величезних нових просторів та двох десятків мільйонів нових невольників до СССР буде вирішальним і в боротьбі поміж Москвою та поневоленими націями СССР, то вони мусили тепер, по першій річниці окупації Західної України і Білорусі, тяжко розчаруватися. Останні здобутки „московського хизацтва не лише не зламали опору поневоленних націй, як це стверджує й нейтральна європейська преса, а й не піднесли помітно духу самих московських імперіалістів, що органічних зв'язків з широкими масами московського народу як не мали, так і не мають. Ніякого зросту енергії і чинності не помітно ані на землях поневоленних націй, ані в самій Москві. В межах московської визиски не лишається навіть те, що було, а помітно виразно рух назад, до „старих і добрих“ часів. Осягнувши, хоч і з німецької ласки, старі межі російської імперії на за-

БЕРУТЬ ЗЛУЧЕНІ ДЕРЖАВИ ЗА ПРИКЛАД

У Канаді, як відомо, заведено примусовий військовий вишкіл для всіх фізично здорових чоловіків між 21 і 45 роком життя. Цей вишкіл триває лиш 30 днів, а відкладаючи неділі і суботи пополюдні, то й менше. З критикою такого короткого вишколу виступив торонський часопис „Глоб енд Мейл“, що пише про це так:

Чим більше приглянутися канадському плянові 30-денного мілітарного вишколу молодих людей, яких може покличеться до оборони батьківщини, тим більше видається цей плян нерозумним. Його накреслено з поспіхом, по заломанню Франції, головне для заспокоєння тих елементів населення, що здають собі справу з того, що Велика Британія бореться сама.

ході і півдні, намагаються московські можновладці привернути й її внутрішній устрій. Творяться колхозне і промислове „дворянство“, класу „знатних людей“, твориться її „інтелігенція“, замикаючи її поступ дітям убогих колхозників та робітників до вищих класів гімназій і до високих шкіл, поновлюється старі методи позбавити поневолені нації їх культурних верств, ваблячи їх „лакомством нещасним“ до відступництва, зради, переходу до табору панівної нації... Двадцять третю річницю жовтневої революції святкуватимуть московські можновладці поворотом на цілому фронті до Росії зперед світової війни.

Це може видаватися неможливим і безглуздом, але фактично так воно є. Сталін і компанія захожуються будувати стару Росію на нових, чи дуже старих основах кріпацтва і державного невольничого капіталізму, бо протягом двох десятиріч років нічого певного для московського імперіалізму створити не спромоглися. Ці намагання наскрізь безнадійні, передусім тому, що сучасні поневолені нації зовсім не ті вже, якими вони були перед світовою війною. Царський режим, особливий в ділянці господарській, був незвичайно ліберальним в порівнянні до сучасного, і привернення його викликало негайно національні революції, спрямовані до цілковитого відокремлення від Москви. Відносно цього переконалися большевики вже в добі НЕП-у (нової економічної політики), тому ні до якого ліберального режиму вже не повернуть. При сучасних же режимі абсолютного примусу і безмежного терору відбудова старої царської класової структури держави немислима. При цілковитому браку якогось національного ідеалізму, а кожний суспільний ідеалізм є лише вислідом національного, організація московського громадянства булаб можлива лише на основі особистого egoїзму, себто приватної власності. Колиж московський уряд руйнує тепер, спеціально в Україні, навіть рештки тої приватної власності, яку самий створив, себто дрібні двірські господарства колхозників, а разом з тим захожується відновити класову структуру царської Росії, то це доводить лише, що московські можновладці в панічній страсі.

Завданням московської дипломатії є „ширити противенства поміж капіталістичними державами“, а завданням української інформаційної служби є викривати пляни московського хизацтва в Європі і Азії та доказувати, що СССР не може пережити збройного конфлікту з якоюсь з великих держав.

К. Водинський.

Не тільки з огляду на імперію, але і для добра і безпеки Канади, не треба звертати уваги на дрібничкові справи. Якщо ми не приготуємо оборонити себе на нашій фронтній оборонній лінії, якою є Бритійські Острови, то мусимо прийняти себе бути приготувані боронити себе на другій оборонній лінії, якою є Канада. Якщо ми поважно застанемося над кризою, яка грозить цілій нашій будучині, то мусимо завести такий мілітарний вишкіл, який заводиться у себе, сусідуюча з нами від півдня могутча держава. У Канаді є около 2,400,000 чоловіків між 18 і 44 роком, з яких більше як мільон є безженні. Пів мільона з них можна вишколити мілітарно без перешкоди в промислі. Однак вони повинні одержати не менше як 6-місячний вишкіл.

Прем'єр Чеймберлін, п'ять місяців перед війною, заявив, що Злучене Королівство заведе конскрипцію для чоловіків і що по 6 місяцях вишколу від них будуть домагатися, щоб вступили до територіального війська (домашньої гвардії) на протязі 3½ років, а які, то будуть зобов'язані вступити до спеціальної резервної регулярної армії. У Німеччині, Італії і Франції, навіть перед війною, всі молоді люди були зобов'язані перейти дворічний мілітарний вишкіл. Злучені Держави не є в війні, а в половині жовтня ц. р. покликані сотки тисяч молодих чоловіків на 12-місячний військовий вишкіл. У порівнянні з тим, що роблять великі потуги, виглядає, що Канада стоїть позаду. Ледви, чи знайдеться який визначний військовий авторитет у Канаді, який хотів би опспорювати, що модерний воєн може бути вишколений у скорішій часі, ніж на протязі 6 місяців. Генерал Джордж К. Маршалл, шеф штабу армії Злучених Держав, домагався 15-місячного вишколу. Воєнний департамент у Вашингтоні є за 18-місячним курсом мілітарного вишколу. Він твердить, що модерні воєни не можуть бути вишколені в коротішій часі. Майор Джордж Філдінг Еліот, мілітарний письменник і коментатор, твердить, що на скору руку введення період мілітарного вишколу не має вартості у модерній веденні війни. Європейський досвід каже, що для модерного вишколу воєн треба від 8 місяців до одного року.

Ось тому, пише часопис, Канада поступає наперекір opinіi знавців і досвідів держав, які ведуть війну на велику скалоу. Вона держиться ще старої системи набору рекрута з добровольців, або годиться на 30-денний період примусового вишколу для краєвої оборони. Ця система є невідповідна в теперішній війні механізації і скорості. Це виглядає на бригаду, заосмортрену луками і стрілами, що мала би боротися з повзми і машинними крісами.

Дальше доказує згадана стаття, що примусовий вишкіл цілком не противиться канадській демократичній формі правління. У Британії є вже він введений від 18 місяців, є він у Франції, а впроваджують його навіть у Злучених Державах, хоч вони не в війні. Примусовий вишкіл для краєвої оборони є найбільше демократичним способом, на який можна рішитися, бо він кличе до оборони краю однаково багатого і бідного. Коли вибухнула війна, то в Англії стали разом шляхтич і парубок. На підставі примусової служби всі є зобов'язані до виконання тої самої служби для краю і мусять піддатись тій самій дисципліні. Ніщо не підносить так дуже духа лояльності і патріотизму як військова служба.

С. ЧЕРКАСЕНКО.

ПРИГОДИ МОЛОДОГО ЛИЦАРЯ

РОМАН З КОЗАЦЬКИХ ЧАСІВ

ТОМ II.

(78)

— Та ми, батьку, хотіли навпростець, щоб швидше, — засміявся вершник, — аж виїхало, що правду старі люди кажуть, — хто ходить на впростець, той вдома не ночує, а тиняється невідь по яких усюдах, так і ми оце. Отже, просимо уклінно, не оствате ласкою вашою, батьку отамане, пустіть переночувати... Воно правда, що козакові все-одно, де простягти свої кістки — чи під стріхою в когось, чи й у чистому полі або в темному лісі, та... не вам кажучи... з харчу вибилися ще зранку, а голод не дівка — жидота не власкавич, до завтраж іде далеченько, поки трайтіться якийсь, хоч ледачий, шинок або-що...

— А звідки знаєте, що я отаман? — переняв мову байкому вершникові Гулий, а

Крига слухав мовчки та все пригадував, де він чув колись цього балакуна, а поночі не міг як слід роздивитись, що воно-за людина.

— Оце спитали, батьку! — відповів вершник, — та хто ж на Січі, або й у неволі, та, мабуть, і по всій Україні забув про славного лицаря Дмитра Гулого?... А що це ви, а не чийсь інший хутір, я відразу впізнав, як тільки мені товариші сказали про шанці, про частокіл та башту над брамою: перед п'ятьма роками був тут, як тікав на Січ.

— Товариші сказали... А сам ти не бачив, чи що?... Чи в тебе куряча сліпота, що надвечір не добачуєш?

— Де пак куряча! — засміявся вершник, — і в день нічого не бачу.

— Як?! — ужахнувся старий.

— Та так, батьку отамане, спробував раз із неволі навідатись додому, — спіймали кваті бісурмени й погасили мені одного ліхтаря; спробував удруге — погасили другог, а далі я вже й не намагався: одно, що прикутий був на каторзі до опанци, а друге — без ліхтарів усе одно на Січ не добіжиш...

Він жартував і сміявся, а в усіх, що слухали його, морозом подерло по хребтові.

— Семене, — звернувся старий отаман до брамного, — приймай братчиків, чи хто тут іще, та розпоряди, щоб добре їх уконтентували, а коней поставте до наших.

— Спасибі, батьку отамане, — зняв шапку й вклонився сліпий, а далі взявся за облука й спритно зіскочив із коня.

Те саме зробили й інші вершники. Всі зодягнені були в козацьку, але стару одужу. Крига підійшов до сліпого.

— Твар сліпого раптом розпромінилася.

— Гей, стрівай! — радісно вигукнув він, щось ніби пригадуючи, — й мені твій голос по знаку. Стрівай, стрівай... дай Бог пам'яті... Знаю, вже знаю!... Ти не Денис, котрого в Січі Кригою дражили?...

— Та він же, він, — відповів Крига. — А ти...

— Що не пізнаєш?... А все кляті очі...

— Проноза! — аж по лобі лягнув себе розважний осавула. — Далєбі, Стах Проноза!... Братку мій! шож вони, прокляті невірні, зробили з тобою!...

Крига й сліпий обнялися й тричі поцелувалися, як звичай, сичовий велить.

— Пізнав таки, — зрадив і Проноза. — Хоч і твар тепер на болотного дідька скидається, а пізнав...

— А цеж хто з тобою? — запитав Крига, оглядаючи в темряві інших. — Теж братчики?

— Ні, голубе, — це... були гречкосії, потім невольники, а тепер... А тепер вони, мабуть, і самі не знають, хто вони такі. Іване, — звернувся сліпий

до одного з визволених, передаючи поводдя, — візьми, голубе, й мого коня...

— А що це в тебе за спиною? — раптом звернувся до сліпого Гулий. — Я думав, що мушкет стирчить за плечима, а воно...

— А воно, — переняв старому мову Проноза, — ка-зна-що: кобза та й годі... Не стріляти-вже мені, батьку, ворогів — бісурменів з мушкета, стріляти серця християнські влучними словами — переказати...
— То ти, братчику, й на кобзі такий меткий, як на язик?...

— Є трохи того дива, батьку.

— А коли є, то тягни його, пане осавуло, разом із кобзою до моєї келії!... А ти, Семене, подбай тут про гостей... Та добре погости, щоб не нарікали, як вийдуть, на нас із тобою.

(Дальше буде).

В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА“.

